

מפקחי בניין בחלון האוניברסיטה, המשקיף על הרהיבת גם לספר המורמונים יש שורשים בירושלים!

כן, בחום רב. הוא ג'נטלמן אמיתי, הוא שקט ורגוע. אבל את כל הפגישות שערכנו, עם כל אחד מהם, כולל חבריה הכנסת אברהם שפירא, יכולתי לסכם במישפט אחד, כי זה תמיד היה אותו מישפט, אותה הכרזה: למרות שנפגשנו פעם שלישית ורביעית, בכל פעם זה היה כאילו מעולם לא נפגשנו והתחלנו הכל מההתחלה. והעמדה שלהם תמיד היתה, כאילו שקראו מתוך אותו התריט: „אנחנו מתנגדים לנוכחות שלכם“.

אחרי הכל, הם לא התנגדו במשך 17 שנה. אז מה השתנה?

● **שאלתם אותם?**

כן, והתשובה שלהם היתה שהם נבוכים לומר

בעיר-דויד ממשכות, ולאיש לא איכפת מה קורה שם, חוץ מהארכיאולוגים. המשפט שפנים את ידיהם בהנאה בכל פעם שהם חושפים עוד הריסות עתיקות. כך גם לגבי נושאים אחרים, שהיו קריטיים והיום אין זוכרים אותם.

בכל שנה, בערך בעונה הזאת, יוצאים שליחים מן העדה החרדית לקהילות השורשיות ולחצרות השונות ברחבי-העולם, בעיקר לקהילת-קודש ניו-יורק, ומנסים לגייס כספים למען אחיהם הרכונים על סיפרי התורה בארץ-הקודש. בכל שנה, לפני שיוצאים השליחים לדרכם, צריכה הקהילה

THE ONLY PLACE
IN ISRAEL FOR A
SALT LAKE CITY
IS... SODOM

הפגנת-חרדים נגד האוניברסיטה המורמונית*
אנחנו מודעים לפחד שלהם...

שלא ידעו מי אנחנו ומה אנחנו עושים.

● **אתה מרגיש שאתה מבין אותם יותר משום שהם בליכך דתיים, וגם אתה דתי אדוק?**

יש לנו רגישות לעמדה דתית, כי כאקדמאים למדנו דברים שהם למדו, ללכת אחורה אלף ואלפיים שנה. אנחנו מודעים לפחד שלהם מזרים. ● **האם אתה מבין את הפחד הזה?**

אני מנסה. אנחנו מנסים להבין מדוע הם פוחדים מאיתנו, מה הרגישויות שלהם. אנחנו לא מרגישים שאנחנו מהווים איזה איום לגביהם, משום שיש לנו תוכנית המותאמת לצרכים שלנו. אנחנו לא נמצאים כאן כדי לערב ישראלים, אנחנו לא נמצאים כאן כדי להתחרות באוניברסיטה העברית, או בכל מוסד לימודי גבוה אחר, להיפך. אנחנו התחייבנו לפני המועצה להינוך גבוה שאנחנו לא נקדם את התוכנית האקדמית שלנו פה בארץ. הסטודנטים בלבם הנה לסימטרה אחר, או למאה ימים, חסודנים של שנייהם — ולומדים תנ"ך, ארכיאולוגיה, היסטוריה, גיאוגרפיה של התנ"ך, דת משווה, כולל יהדות ואיסלאם, לומדים עברית, יחסים בינלאומיים. הכל כדי לתת לצעירים שלנו מושג על הארץ הזו.

החרדית לעורר את אחיה בגולה לפתוח את כיסם. וכדי שיבינו את חשיבות התרומה, צריך נושא אקטואלי ודרמאטי. כך, בלי לדעת, משמשים השנה המורמונים כתירוץ

„יש לנו חוקי-כשרות משלנו. אנחנו לא שותים קפה, לא תה, לא אלכוהול ולא מעשנים סיגריות, וכמובן גם לא סמים“

למתיחת הכיס. אין ספק שהעניין יירד במהרה מעל סדר-היום הציבורי. חדש „חשוב“ לא פחות.

● **האם נפגשתם עם מישהו מחבריי הכנסת הדתיים?**

כן, נפגשנו עם שני הרבנים הראשיים של ירושלים, משאש וקוליק, נפגשנו כמה פעמים עם מנחם פרוש.

● **איך הוא התייחס אליכם? הוא לחץ את ידך?**

● **אז מה קרה פיתאום?**

יום אחר החלטנו שאנחנו רוצים מיתקני לימוד משלנו. עברנו תהליך ארוך עד שמצאנו אדמה לבניה, חכרנו אדמה ממנהל-מקרקעי ישראל בינואר 1981, ואז קיבלנו את האישורים הדרושים.

● **אתם אמרתם להם מה מטרת הבניה?**

בוודאי, היינו חייבים. במשך שנתיים עברנו על התוכנית לבניה והגשנו אותה לכל הגופים שצריך לפנות אליהם — משרד-החקלאות, משרד-הפנים, משרד-החינוך, מינהל-מקרקעי ישראל. ובאותה תקופה הדר יוסף בורג היה שר-הפנים ומר וכולון המר היה שר-החינוך.

אחרי שקיבלנו את כל האישורים החוקיים הדרושים, הגשנו בקשה לרשויות עיריית ירושלים לרשיון, וקיבלנו את האישורים בסוף 1984. התחלנו לבנות בינואר 1985.

● **אז מה קרה עכשיו שהמים לגות הדתיות התעוררו?**

אני רוצה להוסיף עוד, שחלק מהתהליך שצריך לעבור כדי לקבל את כל הרישיונות והאישורים הדרושים לפי החוק, הוא זמן שבו צריך לפרסם מודעה ובה מתבקש כל מי שיש לו התנגדות לפרוייקט, להגיש את התנגדותו בתוך 60 יום. חלפו 60 יום, היו שתי התנגדויות קטנות שבסופו של דבר נמחקו, והתהליך החוקי המשיך. אף פעם, במשך כל התקופה הזו, איש מהאירגונים הדתיים לא אמר מילה, אפילו לא פעם אחת. הטענה שלהם היום היא שהם לא ידעו על מה שעומד לקרות, טענה שלדעתנו קשה לקבל, כי בכל אחד מהוועדות והגופים שאליהם פנינו כדי לקבל רישיון-בניה — כולל מועצת העיריה, כולל כל המישרדים הממשלתיים — יש נציגים דתיים, והם תמכו בתוכנית. אז איך הם יכולים לבוא עכשיו ולומר שהם לא ידעו על כך?

● **אז מה אתה חושב קרה?**

בינואר, כשהעבודה במקום התחילה, ופית' אום צצו שני מנופים מן הקרקע, ו-2000 פועלים התחילו לעבוד שם, אז צילצלו פעמוני-האזעקה.

● **אבל זה היה לפני שנה?**

נכון, ואז הבעיות התחילו לצוץ. והתעצמו מאז.

מזה כמה שנים, כמעט כמו לפי אות מוסכם, מתעוררים הדתיים בעונה מסוי' יימת, כשהם מעלים נושא „חשוב“ לדיענת הצעבור והופכים אותו ל„יהרג ובל יעבור“. פעם זה היה רחוב השומר-בבני-יבוק. אז היתה כל הארץ על הרגליים. היו הפגנות סוערות בעד ונגד, הכנסת יצאה מעורה, ויכוחים התנהלו בכל קרן רחוב, תצלומוע דרמאטיים הופיעו שבוע אחר שבוע בעיתונים, ולמסתכל מבחוץ נדמה היה שעוד רגע יישפך דם יהודי רב. אחר-כך היתה השערויה הנוראה של חפירות-עיר-דויד, שבו יצאו הלווה הדתי מעירות, ערב הרעישו עולמות, שוב איימו באיומים שונים, חברתיים, דתיים ובעיקר פוליטיים. שוב היו תמונות רבות-רגש בעיתונים של יהודים חרדים בים. לבנושים נקדים שחורים מתרוצצים בין אנשים עתיקים וחפירות ארכיאולוגיות, לצד חופרים אקדמאים בכובעי-חאקי רחבי-יתורה.

הפעם המורמונים הם אלה המאיימים, לדיברי הדתיים, על שלמות העם והארץ.

וגם הפעם הם מעמידים את הדברים כך, כאילו אם תוקם האוניברסיטה המורמונית על הרי-הצופים, זה יהיה הדבר הגרוע ביותר שקרה לעם ישראל מאז חורבן בית שני.

למרבה הפלא, כל הפרשות מן העבר נשכחו זמן קצר אחרי שהתעוררו. החפירות

הסטודנטים, מעליהם יש כמה בניינים גדולים, לא גבוהים במיוחד, הבנויים קשתות-קשתות. אחד האולמות, כך הסביר לי מנהל העבודה במקום, יהיה עשוי כולו זכוכית, כך שאפשר יהיה, ברימונית, גם להשתתף בפעילות בתוך האולם וגם לחזות בנוף עוצר-הנשימה הנשקף מההר.

עד לפני כמה חודשים ידעו בארץ מעט מאוד על הכת המורמונית. מה שידעו היה מסרטים הוליוודיים על המערב הפרוע, שם נראו המורמונים בתלבושת שחורה משונה, שכלדאעם כובע שחור רחב שוליים ושטור. עוד ידעו כי למורמונים מותר לשאת יותר מאשה אחת. מאז התפתחה הפרשה התגלו עוד ועוד עובדות על הכת הנוצרית הזאת.

● **האמת היא שאני לא יודעת כמעט דבר על המורמונים, ומה זה אומר להיות מורמוני בחיי היומיום.**

האם הראינו הוא על הכנסיה המורמונית, או על האוניברסיטה?

● **על שניהם.**

אם כך צריך להבין כמה דברים: צריך להבין שאם שני דברים שונים, ואנחנו, כמובן, לא יכולים לדבר בשם הכנסיה.

● **האוניברסיטה לא קשורה לכני סיה?**

יש קשר, אבל אלה שני גופים חוקיים נפרדים. צריך להסביר גם לציבור הישראלי שאנחנו לא מקימים פה נוכחות של הכנסיה, אלא מקימים פה נוכחות של האוניברסיטה.

● **מאריין מדרביץ על האוניברסיטה המורמונית שדבריה הרי-הצופים**

זאת בריוק הטעות, כי זו אוניברסיטת בריגהאם יאנג.

● **מה זה?**

זו האוניברסיטה הפרטית הגדולה ביותר בארצות-הברית ולומדים בה 27 אלף סטודנטים.

● **אתה מנסה לומר שזו לא אוניברסיטה מורמונית?**

היא הוקמה קודם כל למען המורמונים, אבל לומדים בה גם לאימורמונים, וכל אחד מוזמן ללמוד. אם הוא שומר על הכללים.

● **האם לכנסיה המורמונית יש איזו**

„אין מ'יצוה דתית להביא הרבה ילדים לעולם, אבל למורמונים יש, בדרך-כלל, מ'ישכחות גדולות יותר מהמוצט“

אחריות או פיקוח על האוניברסיטה?

בדרכים מאוד מסוימות. אנחנו נמצאים כאן כבר 17 שנה בישראל, לא ככנסיה, אלא כשלושה של האוניברסיטה.

● **מי זה „אנחנו“?**

אני מדבר על תוכנית-הלימודים שלנו. „אנחנו“ — זו הנוכחות של האוניברסיטה.

● **ואיפה פעלתם?**

היינו בכמה מלונות בירושלים המיורחות, ובזמן האחרון אנחנו נמצאים בקיבוץ רמת-רחל.

● **ובמשך כל השנים האלה לימדתם בשקט?**

כן, בלי ההפצעה הקטנה ביותר.